

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
Сектор за макроекономска политика

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

октомври 2014 година

Скопје, декември 2014

РЕЗИМЕ

НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

октомври 2014 година

- Индустриското производство во октомври 2014 година во споредба со октомври 2013 година забележа раст од 7,5%;
- Стапката на инфлација на годишна основа изнесува -0,4%, додека на месечна основа е 0,2%. Просечната стапка на инфлација во периодот јануари-октомври 2014 година изнесува -0,2%;
- Извозот во периодот јануари - октомври 2014 година забележа раст од 17,2%, додека увозот раст од 11,0%, што резултираше со стеснување на трговскиот дефицит за 0,4% во однос на истиот период од 2013 година;
- Во периодот јануари - октомври 2014 година вкупните приходи во Буџетот забележаа зголемување од 2,9%, а вкупните расходи раст од 3,3%; Дефицитот на Буџетот на РМ во овој период изнесува 18.110 милиони денари (3,4% од БДП), а дефицитот на Централниот буџет 15.722 милиони денари (3,0% од БДП);
- Раст од 9,7% на годишна основа на вкупните кредити кон приватниот сектор и 8,5% на вкупниот депозитен потенцијал на банките.

1. Реален сектор

Индустриско производство

Во октомври 2014 година индустриското производство забележа раст од 7,5% во споредба со октомври 2013 година. Анализирани по сектори, секторот Преработувачка индустрија и натаму е носител на растот на производството и забележа зголемување од

Индустриско производство (во %) - октомври 2014 година			
	м/м-12	м/м-1	$\frac{I-X\ 2014}{I-X\ 2013}$
Вкупно	7,5	3,5	5,1
Рударство и вадење камен	-4,2	9,2	-2,0
Преработувачка индустрија	7,9	0,9	10,4
Снабдување со ел. енергија, гас, пареа и климатизација	21,3	19,5	-18,8

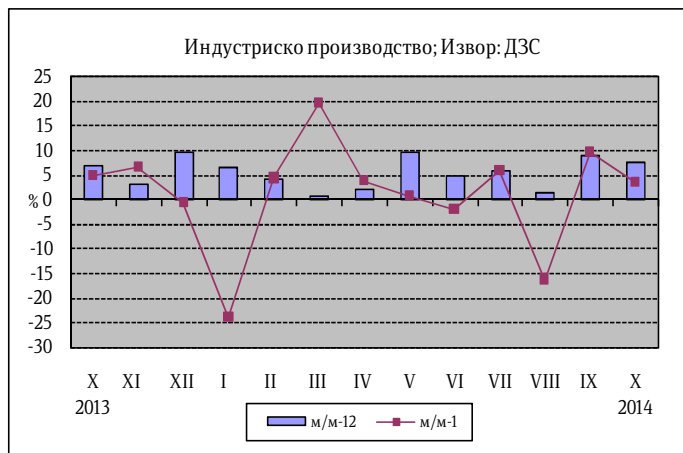
Извор: ДЗС

7,9%, а секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација забележа значителен раст од 21,3% што претставува прв раст на годишно ниво по декември 2013 година. Секторот Рударство и вадење камен забележа пад од 4,2% како резултат на падот во гранката Вадење други руди и камен од 22,9%.

Во рамки на Преработувачката индустрија, позитивен годишен раст е регистриран кај 13 од вкупно 23 гранки, кои сочинуваат 45,7% од индустриското производство. Кај гранките со двоцифрено учество во структурата на индустриското производство раст е забележан во гранката Производство на прехранбени производи од 8,6%, додека кај гранката Производството на облека забележан е пад од 2,6%.

Висок раст е остварен и кај следните гранки: Производство на тутунски производи од 241,2%, Производство на фабрикувани метални производи од 64,7%, Останата производствена индустрија од 41,1%, Производство на хартија и производи од хартија од 37%, Производство на останата опрема за транспорт од 19,1%, Производство на електрична опрема од 19%, Производство на машини и уреди, неспомнати на друго место од 16,8%, Производство на производи од гума и производи од пластични маси од 10,7% и Производство на кожа и слични производи од кожа од 10,4%. Најголем позитивен придонес во годишната промена на индустриското производство во октомври 2014 година има Производството на тутунски производи (11,3 п.п.), а најголем негативен придонес има Производството на пијалаци (2,2 п.п.).

Индустриското производство во октомври 2014 година во однос на септември 2014 година забележа раст од 3,5%.

Секторската анализа укажува дека раст е забележан во сите сектори, и тоа: Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација од 19,5%, Рударство и вадење камен од 9,2% и Преработувачка индустрија од 0,9%.

На кумулативна основа, индустриското производство во периодот јануари - октомври 2014 година во однос на истиот период од 2013 година забележа раст од 5,1%. Раст е забележан единствено во секторот Преработувачка индустрија и тоа 10,4%, додека во секторите Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација и Рударство и вадење камен пад од 18,8% односно 2%.

Податоците за индустриското производство по наменски групи во октомври 2014 во однос на октомври 2013 година покажуваат зголемување на производството кај: Капитални производи од 49%, Енергија од 16,9%, Нетрајни производи за широка потрошувачка од 2,7% и Интермедијарни производи, освен енергија од 2%, додека пад е забележан кај групата Трајни производи за широка потрошувачка од 19,6%.

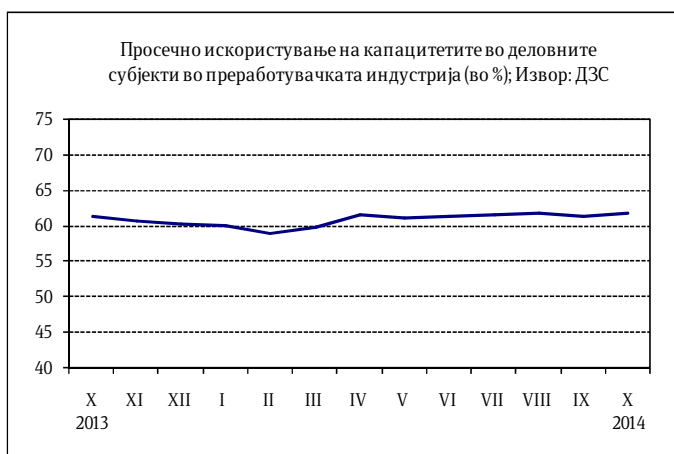
На месечно ниво, податоците за индустриското производство по наменски групи во октомври 2014 година покажуваат зголемување кај групите: Енергија од 24%, Капитални производи од 6,8%, Интермедијарни производи, освен енергија од 4,4% и Трајни производи за широка потрошувачка од 1,2%, додека пад е забележан кај групата Нетрајни производи за широка потрошувачка од 3,5%.

На кумулативна основа, во периодот јануари – октомври 2014 година во однос на истиот период од минатата година раст е забележан кај групите: Капитални производи од 45,8%, Интермедијарни производи, освен енергија од 6,9% и Нетрајни производи за широка потрошувачка од 4,5%, додека пад е забележан кај групите: Енергија од 14,9% и Трајни производи за широка потрошувачка од 4,4%.

Деловни тенденции во преработувачката индустрија

Според оценката, тековната економска состојба на деловните субјекти во октомври 2014 година е непроменета во однос на претходниот месец, а понеповолна во однос на октомври 2013 година.

Оценката за обезбеденоста на производството со порачки е поповолна во однос на претходниот месец и во однос на октомври 2013 година. Во октомври 2014 година, оценката за обемот на производството во изминатите три месеци е поповолна во однос на септември 2014 година, а понеповолна во однос на октомври 2013 година. Во октомври 2014 година, очекувањата за обемот на производството во наредните три месеци се понеповолни во однос на претходниот месец, а поповолни во однос на октомври 2013 година.

Во однос на бројот на вработените, очекувањата во октомври 2014 година за наредните три месеци се непроменети во однос на минатиот месец, а понеповолни во однос на октомври 2013 година.

Просечното искористување на капацитетите во октомври 2014 година изнесува 61,8%, што претставува зголемување во однос на претходниот месец кога изнесуваше 61,3%. Споредено со октомври 2013 година, искористеноста на капацитетите е повисока за 0,4 п.п..

Во октомври 2014 година, залихите на суровини и репроматеријали, како и тековните набавки на суровини и репроматеријали, се под и околу нормалата. Оценката за сегашната состојба со залихите на готови производи е понеповолна во споредба со претходниот месец и во однос на октомври 2013 година. Според оценката на раководителите, во наредниот тримесечен период се очекува намалување на просечните набавни цени на инпутите и продажните цени на готовите производи.

Според оценките, најголемо влијание на ограничувањето на обемот на производството во октомври 2014 година имаат следните фактори: недоволната странска побарувачка со 22,8%, недоволната домашна побарувачка со 19,4%, недостигот на квалификувана работна сила со 15,9%, финансиските проблеми со 9% и неизвесното економско окружување со 8,3%.

Како ограничувачки фактори во октомври 2014 година во однос на септември 2014 година, помал број од деловните субјекти ги посочиле: неизвесното економско окружување, нејасните економски закони и недостигот на суровини, додека поголем број од деловните субјекти ги посочиле: недоволната странска побарувачка, недоволната домашна побарувачка, финансиските проблеми, конкурентниот увоз и недостигот на опрема. Кај останатите фактори нема позначајни промени.

Број на работници во индустријата

Бројот на работници во индустријата во октомври 2014 година во однос на октомври 2013 година забележа раст од 9,5%. Секторската анализа укажува на зголемување на бројот на работници во секторот Преработувачка индустрија за 11,6%, додека намалување има во секторите Рударство и вадење камен за 4,0% и Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација за 1,6%.

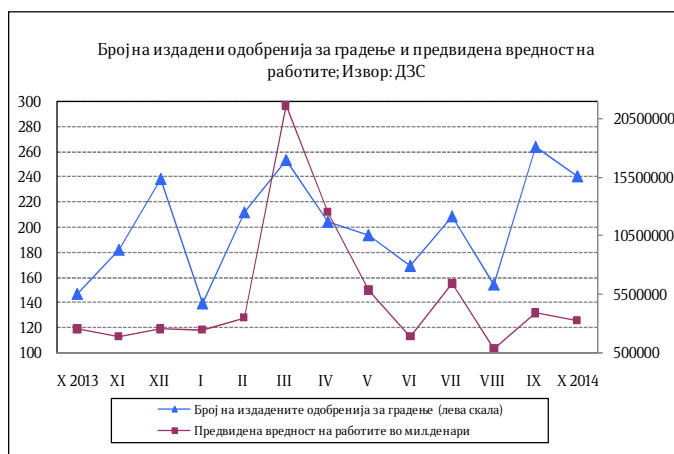
Податоците за бројот на работници во индустријата по наменски групи во октомври 2014 година во однос на октомври 2013 година покажуваат дека зголемување на бројот на работници има кај групите: Капитални производи за 114,1%, Интермедијарни производи, освен енергија за 6,8%, Трајни производи за широка потрошувачка за 6,0%, и Нетрајни производи за широка потрошувачка за 2,9%, додека кај групата Енергија има пад од 5,0%.

Индексот на бројот на работниците во индустријата во периодот јануари – октомври 2014 година во однос на периодот јануари – октомври 2013 година изнесува 7,9%.

Број на издадени одобренија за градење и предвидена вредност на објектите

Во октомври 2014 година издадени се 241 одобрение за градба, што претставува зголемување од 64% во однос на истиот месец од претходната година. Вкупниот број издадени одобренија за градење е намален за 8,7% во однос на септември 2014 година, кога беа издадени 264 одобренија.

Предвидената вредност на објектите според издадените одобренија за градење во октомври изнесува 3.303 милиони денари што е за 29% повеќе во однос на октомври 2013 година. Во однос на претходниот месец, вредноста на објектите бележи намалување за 16%.

Анализирано по видови објекти, од вкупниот број издадени одобренија за градење, 169 (или 67%) се наменети за објекти од високоградба, 26 (или 11%) за објекти од нискоградба и 46 (или 19%) за објекти за реконструкција.

Анализирано по типови инвеститори, од вкупно издадени 241 одобрение за градба, за 176 (или 75%) објекти како инвеститори се јавуваат физички лица, а на 65 објекти (или 27%) инвеститори се деловни субјекти.

Во октомври 2014 година предвидена е изградба на 485 станова, со вкупна корисна површина од 39.498 м². Бројот на предвидени станова за изградба е зголемен за 40% во однос на истиот месец од 2013 година и за 8% во однос на септември 2014 година.

Анализирано по региони, во октомври 2014 година најмногу одобренија за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 69, од кои 35 се издадени за инвеститори – физички лица и 34 за инвеститори – деловни субјекти. Најмалку издадени одобренија има во Североисточниот регион, вкупно 9, од кои 5 се издадени за инвеститори - физички лица и 4 за инвеститори - деловни субјекти.

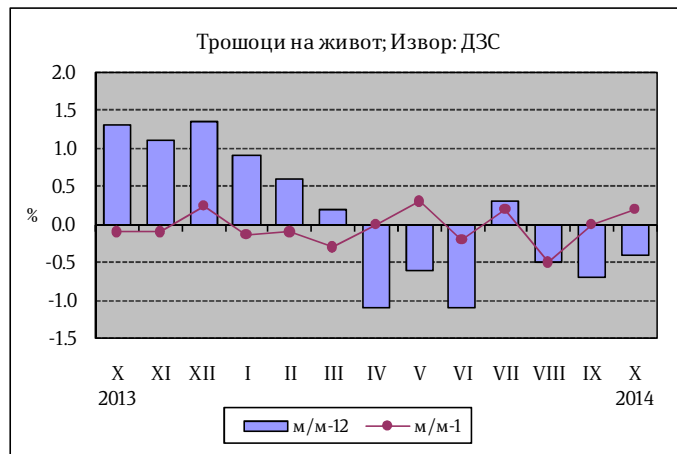

Анализирано на кумулативна основа, во периодот јануари – октомври 2014 година најмногу одобрија за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 688, од кои 396 се за инвеститори - физички лица, а 292 за инвеститори - деловни субјекти. Најмалку издадени одобрија има во Североисточниот регион, односно 112 одобрија, од кои 73 се за инвеститори - физички лица, а 39 за инвеститори - деловни субјекти.

Инфлација

Годишната стапка на инфлација во октомври 2014 година, измерена според Индексот на трошоците на животот, изнесува -0,4%. Просечната стапка на инфлација во периодот јануари - октомври 2014 година изнесува -0,2%, наспроти стапката од 3,1% забележана во истиот период претходната година.

На годишна основа, категоријата Храна и безалкохолни пијалаци, која има најголемо учество при пресметката на Индексот на трошоците на животот, забележа пад од 0,7%, при што падот на цените е највисок во поткатегијата Масло и маснотии од 7,3%. Намалување на цените е забележано и во категориите: Рекреација и култура од 5,5%, Комуникации од 2,4%, Транспорт од 2%, Мебел, покуќнина и одржување покуќнина од 1,5% и Ресторани и хотели од 1,4%. Највисок годишен раст на цените во октомври е регистриран во категоријата Алкохолни пијалаци и тутун од 3,8%. Раст на цените е забележан и во категориите: Здравје од 2,1%, Останати стоки и услуги од 1,7%, Домување, вода, електрика, гас и други горива од 1%, Образование од 0,2% и Облека и обувки од 0,1%.

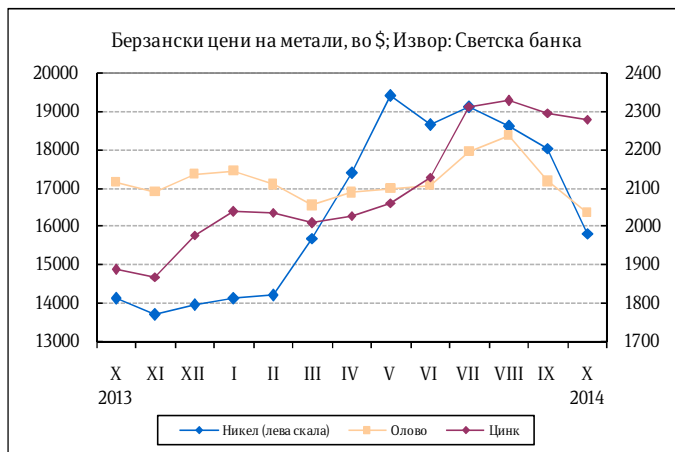
На месечна основа, инфлацијата во октомври 2014 година изнесува 0,2%. Цените во категоријата Храна и безалкохолни пијалаци забележаа раст од 0,2%, што се должи на зголемувањето на цените во поткатегијата Зеленчук од 4,9%. Раст на цените на месечно ниво е регистриран и во категориите: Облека и обувки од 1,7%, Домување, вода, електрика, гас и други горива од 0,6%, Мебел, покуќнина и одржување покуќнина и Останати стоки и услуги од по 0,3%, Здравје од 0,2% и Ресторани и хотели и Рекреација и култура од по 0,1%. Пад на цените, пак, е регистриран во категориите: Транспорт од 0,9% и Алкохолни пијалаци и тутун од 0,1%. Цените останаа непроменети во категориите Комуникации и Образование.

Цените на мало во октомври 2014 година во однос на октомври 2013 година се намалени за 1,6%. Споредено со претходниот месец, цените на мало се пониски за 0,1%. Просечниот раст на цените на мало во периодот јануари - октомври 2014 година изнесува -0,7%.

Берзански цени

Во октомври 2014 година, цената на суровата нафта (Brent) на светските берзи забележа пад од 10,3% во однос на претходниот месец и изнесуваше 87,3 долари за барел. Споредено со октомври 2013 година, цената на нафтата е пониска за 20,3%. Цената на природниот гас во октомври се зголеми за 1,0% во однос на претходниот месец.

Што се однесува до металните производи, никелот како производ со високо учество во македонскиот извоз, во октомври 2014 година се тргуваше со просечна цена од 15.812 долари за еден метрички тон (\$/мт), што претставува месечен пад на цената од 12,3%. Споредено со октомври 2013 година, цената на никелот е повисока за 12,0%. Во октомври се забележува месечно намалување на цената и на останатите основни метали. Така, цената на калајот се намали за 6,0%, на оловото за 3,9%, на алуминиумот за 2,2%, на бакарот за 2,0% и на цинкот за 0,8%. Цената на железната руда во октомври забележа месечен пад од 1,7%. Благородните метали, исто така, забележаа месечно намалување на цената, односно цената на платината во октомври забележа пад од 7,3%, на среброт од 6,6% и на златото од 1,1%.

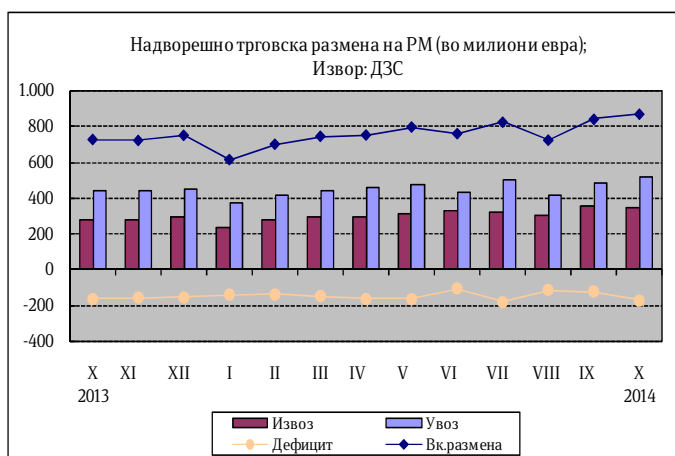
Во октомври 2014 година, цената на пченката на светските берзи остана непроменета во однос на септември 2014 година, додека цената на пченицата се зголеми за 0,7%. Цената на јагнешкото месо во октомври забележа месечен пад од 1,5%.

2. Надворешно - трговска размена

Вкупната надворешно - трговска размена во првите десет месеци од 2014 година изнесува 7.612,3 милиони евра, што претставува раст од 13,4% во однос на истиот период од минатата година.

Извоз

Во периодот јануари - октомври 2014 година, физичкиот обем на извозот се зголемил за 1,4% во однос на истиот период од 2013 година, а вредноста на

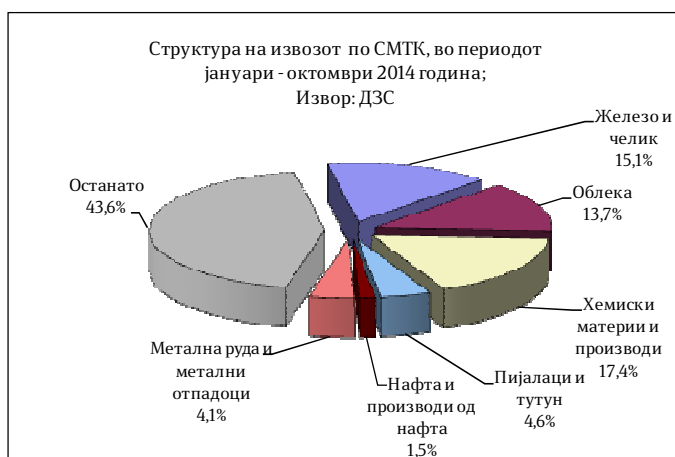

извезените стоки изнесува 3.085,4 милиони евра и бележи раст од 17,2% (453,3 милиони евра) во однос на периодот јануари - октомври претходната година.

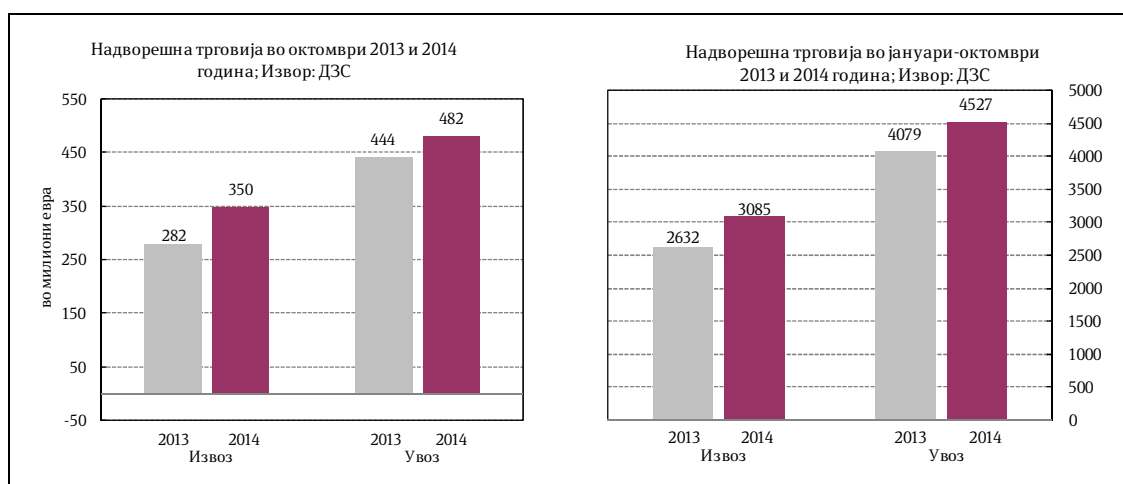
Во октомври 2014 година, вредноста на извезените стоки изнесува 349,7 милиони евра и бележи раст од 24,2% (68,1 милиони евра) во однос на октомври минатата година. Анализирани на месечно ниво, во октомври 2014 година извозот бележи пад од 2,3% (8,1 милиони евра) во однос на претходниот месец.

Сезонски прилагоденото движење на извозот во октомври 2014 година бележи месечен раст од 1,7%, што укажува на негативното влијание на сезонскиот фактор (3,9 п.п.) врз извозот овој месец.

Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во периодот јануари - октомври 2014 година се: хемиски материји и производи 17,4%, железо и челик 15,1%, облека 13,7%, пијалаци и тутун 4,6%, метална руда и отпадоци од метал 4,1% и нафта и производи од нафта 1,5%. Овие шест групи производи сочинуваат 56,4% од вкупниот извоз на државата.

Гледано по економска намена, во првите десет месеци од 2014 година, најголемо учество во извозот имаат: стоки за индустриски набавки (49,0%), потоа следуваат стоки за широка потрошувачка (20,1%), производи за инвестиции без транспортна опрема (12,3%), храна и пијалаци (9,6%), транспортна опрема (7,4%) и горива и мазива (1,4%).

Анализирани по тарифи, најзастапени производи во извозот се: катализатори на подлога со благороден метал или со соединенија на благородни метали како активна материја; машини и апарати за филтрирање или пречистување други гасови со каталитичка постапка; фероникел; сетови спроводници за палење и други сетови спроводници за возила, воздухоплови или бродови;

тутун; иницијатори на реакција, забрзувачи на реакција и каталитички препарати; феросилициум; моторни возила за превоз на десет или повеќе лица, вклучувајќи го и возачот; табли, плочи, пултови, маси, ормани и друго; машки кошули од памук; руди на олово и концентрати; и друго.

Извоз на железо и челик *)					Увоз на железо и челик*)				
	I - X - 2013	I - X - 2014	Салдо	Стапки во%		I - X - 2013	I - X - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	490,0	503,9	13,9	2,8	.000 Т	473,0	451,0	-21,9	-4,6
Мил. ЕУР	488,7	464,8	-23,9	-4,9	Мил. ЕУР	233,6	221,7	-11,8	-5,1
Мил.\$	645,4	623,9	-21,5	-3,3	Мил.\$	308,9	297,6	-11,3	-3,6

*)Претходни податоци

Увоз

Увезените количини стоки во периодот јануари - октомври 2014 година се зголемени за 7,8% во однос на истиот период од претходната година, а нивната вредност изнесува 4.526,9 милиони евра, што претставува зголемување за 11,0% (447,8 милиони евра) во однос на периодот јануари - октомври 2013 година.

Во октомври 2014 година, вредноста на увезените стоки изнесува 518,6 милиони евра, што претставува зголемување од 16,9% (75,1 милиони евра) во однос на октомври минатата година. Анализирани на месечно ниво, во октомври 2014 година увозот бележи раст од 7,6% (36,6 милиони евра) во однос на претходниот месец.

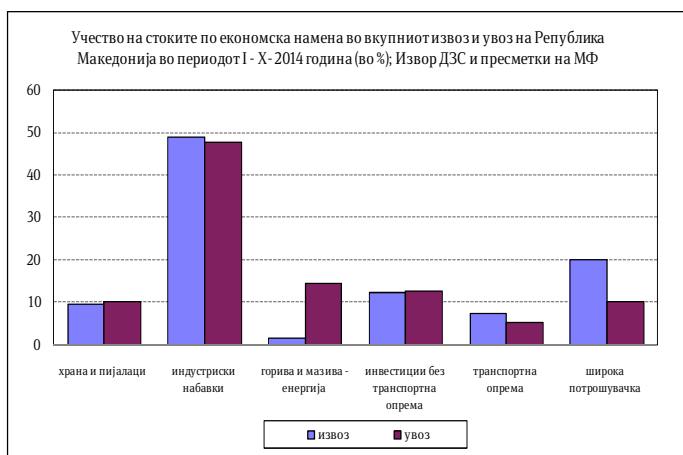
Сезонски прилагоденото движење на увозот во октомври 2014 година бележи месечен пад од 3,3%, што укажува на позитивното влијание на сезонскиот фактор (10,9 п.п.) врз увозот во овој месец.

Извоз на нафта и производи од нафта*)					Увоз на нафта и производи од нафта*)				
	I - X - 2013	I - X - 2014	Салдо	Стапки во%		I - X - 2013	I - X - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	124,6	107,5	-17,1	-13,7	.000 Т	769,2	795,1	25,8	3,4
Мил. ЕУР	62,6	46,4	-16,2	-25,9	Мил. ЕУР	469,1	460,6	-8,5	-1,8
Мил.\$	82,6	62,3	-20,3	-24,6	Мил.\$	619,7	619,7	0,0	0,0

*)Претходни податоци

Најголем дел од увозот на стоки (според групи на СМТК) во периодот јануари - октомври 2014 година, покрај на обоените метали отпаѓа на: нафта; предиво, ткаенини и текстилни производи; електрични машини, апарати и делови; железо и челик; друмски возила и друго.

Гледано по економска намена, во периодот јануари - октомври 2014 година најголемо учество во увозот имаат: стоки за индустриски набавки (47,7%), потоа следуваат горива и мазива (14,5%), производи за инвестиции без транспортна опрема (12,5%), храна и пијалаци (10,1%), стоки за широка потрошувачка (10,0%) и транспортна опрема (5,1%).

Најзастапени производи во структурата на увозот по тарифи се: платина, необработена или во прав; гасни масла за други намени со содржина на сулфур што не надминува 0,001% по маса; електрична енергија; паладиум: необработен или во прав; керамички производи за лабораториска, хемиска или друга техничка употреба; руди на никел и концентрати; моторен бензин со октански број (РОН) 95 или поголем, но помал од 98; лекови приготвени во одмерени дози; масла за ложење со содржина на сулфур што надминува 0,1%, но не надминува 1% по маса; топло валани производи со дебелина помала од 3 мм; и друго.

Извоз на хемиски производи*)					Увоз на хемиски производи*)				
	I - X - 2013	I - X - 2014	Салдо	Стапки во%		I - X - 2013	I - X - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	6,1	10,4	4,3	71,1	.000 Т	26,1	26,8	0,7	2,6
Мил. ЕУР	389,5	535,5	146,0	37,5	Мил. ЕУР	62,0	73,6	11,6	18,8
Мил. \$	514,9	718,5	203,7	39,6	Мил. \$	81,7	99,1	17,4	21,3

*)Претходни податоци

Салдо на трговска размена

Во првите десет месеци од 2014 година трговскиот дефицит се стесни за 0,4%, односно 5,5 милиони евра, споредено со истиот период минатата година.

Доколку салдото на извозот и увозот на стоки го анализираме по економска намена, стеснувањето на дефицитот е резултат на комбиниран ефект од: стеснетото негативно салдо во размената со транспортна опрема, стоки за инвестиции без транспортна опрема и храна и пијалаци, додека во спротивна насока дејствуваше проширувањето на негативното салдо во размената со стоки за индустриски набавки, горива и мазива и стоки за широка потрошувачка.

Анализирано според економските групации на земјите, во периодот јануари - октомври 2014 година споредено со истиот период од 2013 година, извозот бележи раст кај групациите: ЕУ 28, ЕФТА, Организација на земјите - извознички на нафта и нафтени деривати и Северноамериканска зона на слободна трговија, додека пад има кај групациите: Западен Балкан, Организација за економска соработка на земји од Азиско - пацифичкиот регион и Заедница на независни држави. Извозот во ЕУ бележи раст од 26,2% на годишно ниво, додека кај земјите од Западен Балкан пад од 8,8%.

Во првите десет месеци од 2014 година, надворешно - трговската размена на Република Македонија со Европската унија (ЕУ 28) во однос на истиот период од претходната година се зголемила за 20,5%, при што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешно - трговска размена бележи позитивно поместување од 3,0 п.п. и изнесува 69,2%. Извозот на стоки со Европската унија (ЕУ 28) во вкупниот извоз на Република Македонија учествува со 76,8%, а увозот на стоки со 64,0%.

Во периодот јануари - октомври 2014 година, 85,0% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во размената со Велика Британија, Грција, Србија и Кина, а потоа следуваат: Турција, Романија, Словенија, САД, Австрија, Русија и други.

Суфицит е остварен во размената со Германија, Косово, Белгија и Босна и Херцеговина.

Валутна структура

Гледано по валутна структура, 79,3% од трговската размена во периодот јануари - октомври 2014 година е реализирана во евра, што во однос на периодот јануари - октомври 2013 година претставува зголемување од 5,7 п.п.. На страната на извозот и увозот, еврото е застапено со 87,4% и 73,8%, соодветно, при што застапеноста на еврото во извозот е зголемена за 4,0 п.п., додека застапеноста на еврото кај увозот е зголемена за 6,5 п.п. во однос на периодот јануари - октомври 2013 година.

Надворешно трговска размена на Република Македонија (по валути); пресметки на МФ												
увоз	1 - X - 2013					1 - X - 2014					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во%)
	валута	колич. 000 т	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%	колич. 000 т	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари		
ЕУР	2.525,3	2.749.640.965	61.5009	169.105.458.173	67,3	2.670,9	3.337.288.102	61,5246	205.325.159.803	73,8	587.647.137	21,4
УСД	2.106,0	1.159.526.421	46,1178	53.474.823.032	21,3	2.319,9	1.247.655.233	47,6534	59.455.005.579	21,4	88.128.812	7,6
ГБП	2,8	353.144.537	72,9867	25.774.868.491	10,3	4,4	177.672.064	77,7789	13.819.144.839	5,0	-175.472.472	-49,7
ЕУР+УСД+ГБП	4.634,1			248.355.149.696	88,5	4.995,1			278.599.310.221	100,1		
вк извоз:	4.642,7			251.388.865.758	100,0	5.004,0			278.276.081.605	100,0		10,7

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

3. Фискален сектор

Буџетски приходи

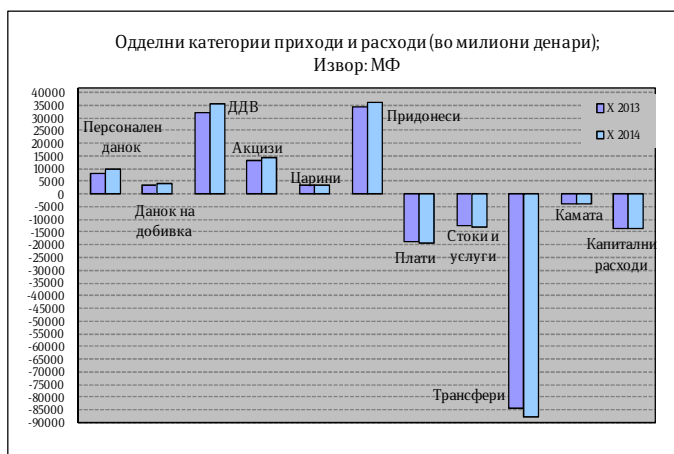
Во периодот јануари - октомври 2014 година вкупните приходи на Буџетот изнесуваа 118.237 милиони денари, односно 22,5% од БДП, што претставува поголемо остварување за 2,9% во однос на истиот период од 2013 година.

Даночните приходи во првите десет месеци се реализирани во износ од 68.112 милиони денари, односно 13,0% од БДП и во однос на истиот период од 2013 година се зголемени за 7,5%.

Данокот на додадена вредност е остварен во износ од 35.435 милиони денари, при што учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во овој период е доминантно и изнесува 52,0%. Акцизите се остварени во износ од 14.305 милиони денари (учество од 21,0% во даночните приходи). Така, од овие два индиректни данока остварени се приходи од 49.740 милиони денари, односно 73,0% од вкупните даночни приходи (9,5% од БДП). Притоа, ДДВ е наплатен во бруто износ од 49.304 милиони денари, од кои на даночните обврзници им е извршен поврат во износ од 13.869 милиони денари.

Во структурата на ДДВ најголемо е учеството на ДДВ при увоз кој забележува поголемо остварување за 1,9%, додека ДДВ од прометот во земјата забележува минимален пад од 0,1%. Учеството на ДДВ донациите е незначително, односно 0,1%, при што данокот на донации забележува поголемо остварување за 69,4%. Набљудувано по одделни категории даноци, приходите од персоналниот данок се остварени во износ од 9.680 милиони денари и забележуваат раст од 18,6% на годишна основа, при што речиси 3/4,

односно 65,9% од персоналниот данок претставува приходот од данокот на плати и други лични примања, 7,6% од приходи по основ на договор на дело, 6,3% од приходи од игри на среќа и наградни игри, 5,9% од приходи од капитал и 3,5% од приходи од имот и имотни права. Приходите од данокот на добивка во десетте месеци од 2014 година изнесуваа 4.375 милиони денари и забележаа раст од 16,6% во однос на истиот период од претходната година, што е главно резултат на исплатената дивиденда и друга распределба од добивката, задржаниот данок на исплатени приходи на странски правни лица, како и данокот наплатен по основ на месечни аконтации и по даночни биланси. Приходите од ДДВ забележаа зголемување од 10,4%, додека акцизите забележаа поголемо остварување за 7,4%. Приходите од царина беа остварени во износ од 3.479 милиони денари и забележаа речиси идентично остварување, односно намалување од 1,3%. Приходите од други даноци со остварен износ од 838 милиони денари забележаа помало остварување за 3 пати во однос на минатата година.

Неданочните приходи беа остварени во износ од 8.706 милиони денари и во однос на истиот период од 2013 година забележаа пад од 16,9% (во овие приходи се приходите од профит од јавни институции, административни такси и глоби, концесии и др.).

Капиталните приходи реализирани по основ на продажба на градежно земјиште, станови и дивиденди, се остварија во износ од 1.623 милиони денари (од вкупните приходи по оваа основа 946 милиони денари се средства од дивидендата на АД Македонски Телеком уплатена во април), што претставува намалување од 45,3% во однос на истиот период претходната година.

Приходите од странски донации од меѓународна и билатерална соработка се остварија во износ од 2.156 милиони денари, односно за 15,3% помалку во однос на истиот период лани.

Социјалните придонеси од плата се остварени во износ од 36.073 милиони денари, што претставува поголемо остварување за 4,9% споредено со истиот период од 2013 година, при што наплатата кај придонесите за пензиско осигурување е повисока за 4,8%, кај придонесите за здравствено осигурување за 5,1% и кај придонесите за вработување за 4,8%.

Буџетски расходи

Во периодот јануари - октомври 2014 година вкупните расходи на Буџетот изнесуваа 122.018 милиони денари, односно 26,0% од БДП, што е повеќе за 3,3% во однос на истиот период 2013 година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи, тековните расходи во износ од 110.424 милиони денари учествуваа со 90,3% (учество од 21,0% во БДП) и се зголемени за 3,7% во однос на истиот период во 2013 година.

Доминантно учество во тековните расходни ставки имаа трансферите кои изнесуваа 87.482 милиони денари (16,7% од БДП), а втори по големина се платите и надоместоците со 19.125 милиони денари. Во вкупните расходи на Буџетот, структурното учество на расходите за плати и надоместоци изнесува 14,0% и во однос на 2013 година се зголемени за 1,9%.

Расходите за стоки и услуги изнесуваа 12.626 милиони денари и споредено со истиот период од 2013 година забележаа раст од 3,9%.

Трансферите забележаа зголемување од 3,7% споредено со истиот период од 2013 година и учествуваа со 64,2% во вкупните расходи. Социјалните трансфери изнесуваа 64.480 милиони денари, забележаа раст од 4,8% и учествуваа со 47,3% во вкупните расходи. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, кои зафаќаат најголем дел од социјалните трансфери, се реализирани во износ од 40.137 милиони денари. Споредено со истиот период од 2013 година, тие се зголемија за 7,5%, и учествуваат со 29,4% во вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесува 16,3%, односно забележаа зголемување од 1,0% споредено со истиот период од 2013 година. Блок дотациите кон единиците за локална самоуправа во износ од 11.468 милиони денари забележаа намалување од 1,8% во споредба со истиот период од претходната година. Субвенциите и трансферите беа остварени за 13,9% повеќе.

Каматните расходи изнесуваат 3.902 милиони денари, што е за 12,5% повеќе во споредба со истиот период од 2013 година. Расходите за камати од домашно задолжување беа зголемени за 34,1%, додека од странско задолжување намалени за 5,5%.

Во анализираниот период, средствата за капитални расходи беа реализирани во износ од 13.212 милиони денари со структурно учество од 9,7% во вкупните расходи (2,5% учество во БДП), односно забележаа поголема реализација за 0,2% во споредба со истиот период лани.

Буџетско салдо

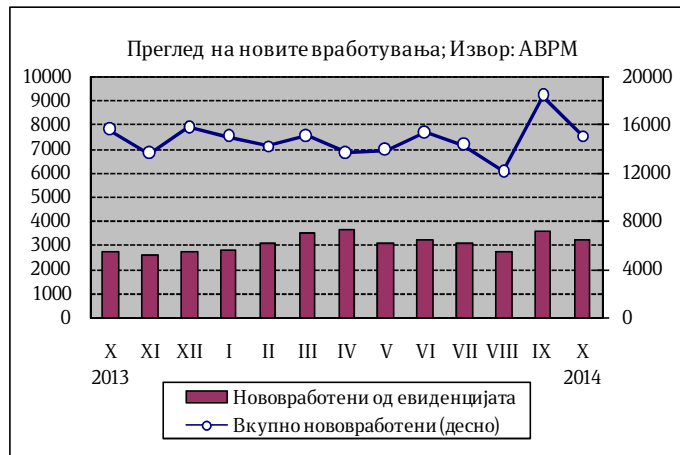
Во периодот јануари - октомври 2014 година, во Буџетот на Република Македонија е остварен дефицит од 18.110 милиони денари, што претставува 3,4% од БДП, додека дефицитот на Централниот буџет е остварен во износ од 15.722 милиони денари и претставува 3,0% од БДП.

4. Социјален сектор

Број на нововработени и регистрирани невработени лица во АВРМ¹

Во првите десет месеци од 2014 година, во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 146.551 нови засновани работни односи. Од вкупниот број нововработени, 45,8% се вработени на неопределено време, додека останатиот дел се вработени на определено време и за вршење сезонски работи. Споредено со октомври 2013 година, бројот на нови засновани работни односи е поголем за 6%.

Во текот на октомври засновани се 15.035 нови работни односи, од кои 21,4% се од евиденцијата на невработени. Одливот на лица од Регистарот на Агенцијата за вработување на Република Македонија во октомври изнесува 6.565 лица, од кои 47,7% претставуваат нови засновани работни односи. Во октомври во Агенцијата е регистриран прилив од 12.819 лица, од кои 27,6% се оние на

кои им престанал работниот однос. Така, бројот на регистрирани невработени лица изнесува 120.741, а бројот на други невработени е 102.100.

Најголем дел од невработените, односно 70,4% се од урбани средини (градско население), а 60,4% се мажи. Анализирани според степенот на образование, поголемиот дел, односно 53,9% од невработените се без образование, со основно образование или со непотполно средно образование, 30% се со завршено средно образование, додека 16,1% имаат вишо или повисоко ниво на образование. Гледано според возрасни групи, најголемиот дел или 53,5% од невработените припаѓаат на возрасната група 25-49 години. Според времето на чекање на вработување, 34,2% од невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 11,5% чекаат 8 и повеќе години.

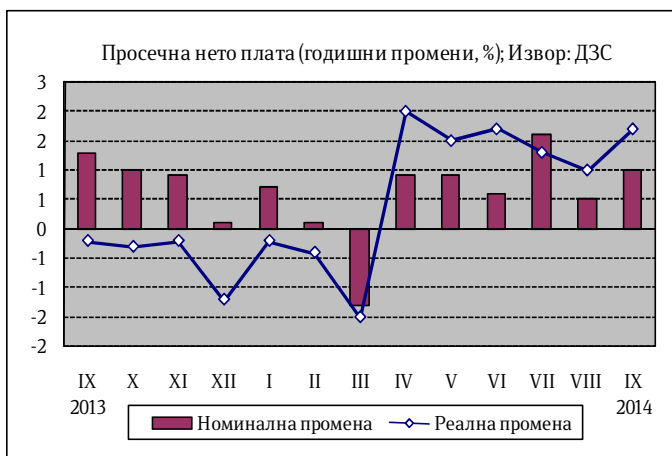
Плати

Согласно објавените податоци на Државниот завод за статистика, просечната месечна исплатена бруто плата по вработен во септември 2014 година изнесува 31.169 денари, додека просечната месечна исплатена нето плата изнесува 21.278 денари.

¹Со изменувањето и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (Службен весник на Република Македонија бр. 114/2012) извршени се измени и во делот на евиденцијата на невработените лица. Со овој Закон утврден е основ за воспоставување и водење две евиденции и тоа евиденција на невработени лица и евиденција на други лица кои се пријавуваат во Агенцијата за вработување.

На месечна основа, во септември 2014 година просечните бруто и нето плата бележат номинален и реален раст од 0,3%.

Во септември 2014 година во однос на септември 2013 година, просечната бруто плата бележи номинален раст од 0,8%, додека реално е повисока за 1,5%. Просечната нето плата номинално е повисока за 1%, додека на реална основа бележи раст од 1,7%.

На кумулативна основа, во периодот јануари - септември 2014 година просечната бруто плата бележи номинален раст од 0,4%, додека реално е повисока за 0,6%. Просечната нето плата номинално е повисока за 0,6%, додека на реална основа е повисока за 0,8%.

Зголемување на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во септември 2014 година во однос на септември 2013 година се забележува во секторите: Уметност, забава и рекреација (7,2% бруто плата и 7,8% нето плата), Градежништво (6,9% бруто плата и 7% нето плата) и Рударство и вадење камен (5,2% бруто плата и нето плата 6,6%).

Зголемување на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во септември 2014 година во однос на претходниот месец е забележано во секторите: Земјоделство, шумарство и рибарство (2,5% бруто плата и 3,5% нето плата), Преработувачка индустрија (2,4% бруто и нето плата) и Градежништво (1,9% бруто плата и 1,8% нето плата).

Процентот на вработени кои не примиле плата во септември 2014 година изнесува 0,9% и е за 0,3 п.п. понизок во однос на истиот месец од претходната година, а за 0,5 п.п. понизок во однос на август 2014 година.

Пензии

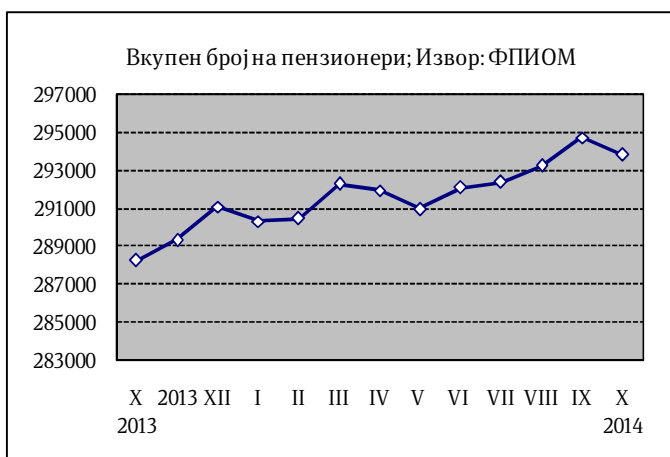
Во октомври 2014 година во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување евидентирани се 293.850 пензионери, што претставува зголемување од 1,9% во однос на истиот месец од 2013 година. Во однос на септември 2014 година бројот на корисници на пензија е помал за 894 лица. Од вкупниот број пензионери, 59,3% се корисници на старосна пензија, 25,9% на семејна пензија и 14,7% на инвалидска пензија.

За исплата на пензиите во октомври 2014 година потрошени се 3.559,04 милиони денари, што претставува 53,1% од вкупните социјални трансфери².

²Категоријата социјални трансфери ги опфаќа пензиите, паричниот надоместок во случај на невработеност, социјалната помош и расходите за здравствена заштита.

Просечната пензија во октомври 2014 година изнесува 12.434 денари, што на годишно ниво претставува зголемување од 5,2%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата во септември 2014 година (последни расположливи податоци) изнесува 58,5%.

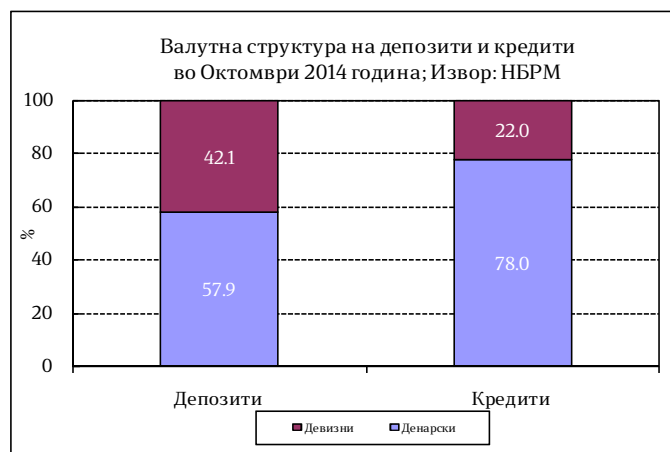

5. Монетарен сектор

Примарни пари

Во октомври 2014 година примарните пари³ забележаа раст од 5,8% на годишно ниво, наспроти растот од 7,5% минатиот месец. Понискиот раст се должи на забавениот пораст на вкупните ликвидни средства на банките од 1,5% на годишна основа наспроти 5,7% од минатиот месец. Споредено со минатиот месец готовите пари во оптек регистрираа зголемување од 11,2%.

На месечно ниво, примарните пари останаа непроменети при пад на готовите пари во оптек од 0,3% и раст на вкупните ликвидни средства на банките од 0,3%.

Во октомври 2014 година, Народна банка на Република Македонија, во услови на стабилни движења, одлучи да ја задржи каматната стапка на благајничките записи на нивото од 3,25%.

Депозитен потенцијал

Вкупниот депозитен потенцијал на банките⁴ во октомври 2014 година забележа раст од 0,2% на месечно ниво, наспроти растот од 1,0% регистриран претходниот месец. Анализирани според секторот, депозитите на приватните

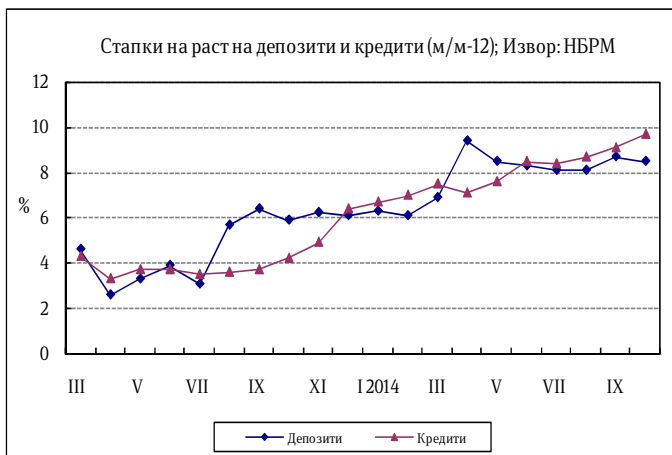
³ Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

⁴ Почнувајќи од јануари 2009 година, депозитите вклучуваат пресметана камата.

претпријатија забележаа пад од 0,5%, додека депозитите на домаќинствата забележаа раст од 0,7% во однос на претходниот месец. Од аспект на валутата, депозитите во домашна валута забележаа раст од 0,7% додека депозитите во странска валута регистрираа пад од 0,5%.

На годишна основа, вкупниот депозитен потенцијал во октомври

2014 година се зголеми за 8,5%. Од аспект на валутата, во октомври 2014 се забележува раст од 11,9% на депозитите во домашна валута, кој доминантно го водеше растот на вкупните депозити на годишна основа, додека депозитите во странска валута се зголемија за 4,1%. Од аспект на секторот, депозитите на домаќинствата бележат раст од 8,5%, додека депозитите на претпријатијата се зголемија за 11,0%. Според рочноста, долгорочните депозити бележат раст од 19,2%, додека краткорочните депозити се зголемија за 1,1%.

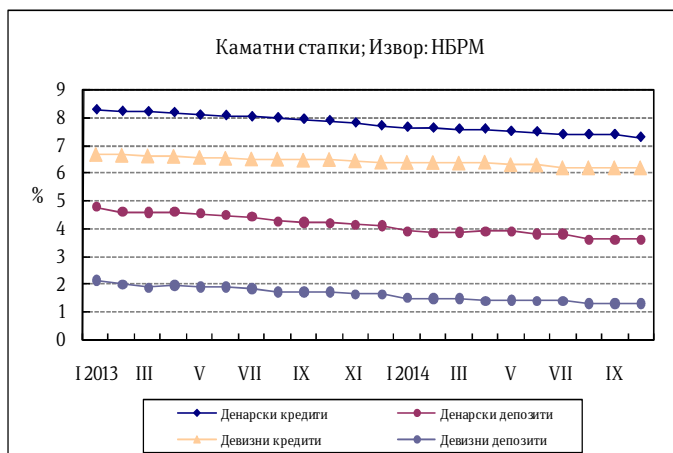
Кредити на банките

Во октомври 2014 година, вкупните кредити на банките кон приватниот сектор забележаа раст од 0,7% на месечна основа (наспроти 0,8% во септември 2014 година), во услови на раст на кредитите кон домаќинствата од 1,1% и кон претпријатијата од 0,4%. Од аспект на валутата, денарските кредити се зголемија за 1,2%, а девизните кредити регистрираа пад од 1,1%.

На годишна основа, во октомври 2014 вкупните кредити остварија раст од 9,7% (во септември растот изнесуваше 9,4%), во услови на раст на кредитите кон претпријатијата од 7,8% и кон домаќинствата од 12,3%. Кредитите во домашна валута се зголемија за 11,9%, а кредитите во странска валута регистрираа зголемување за 2,5%. Од аспект на рочноста, пак, долгорочните кредити бележат годишен раст од 9,1%, додека краткорочните кредити се повисоки за 8,5%.

Каматни стапки на депозитни банки

Во октомври 2014 година, вкупната каматна стапка на кредитите изнесува 7,0% и е намалена за 0,1 п.п. во однос на претходниот месец. Во однос на истиот месец од 2013 година таа е пониска за 0,5 п.п.. Каматната стапка на девизните кредити останува

непроменета во однос на претходниот месец и изнесува 6,2%, додека каматната стапка на денарските кредити е намалена за 0,1 п.п. во однос на претходниот месец и изнесува 7,3%.

Вкупната каматна стапка на депозитите изнесува 2,3% и останува непроменета во однос на минатиот месец, додека во однос на претходната година оваа стапка е пониска за 0,5 п.п.. Каматната стапка на денарските депозити се задржа на нивото од 3,6%, а на девизните депозити на нивото од 1,3%.

Девизни резерви

Бруто девизните резерви на крајот на октомври 2014 година изнесуваа 2.429,1 милиони евра и во однос на претходниот месец се пониски за 5,8 милиони евра, додека во однос на октомври 2013 година се повисоки за 380,9 милиони евра.

Министерство за финансии
Сектор за макроекономска политика

www.finance.gov.mk

Извештајот го подготвија:

Ана Николова

Ангела Васовска

Анета Дудеска

Бојана Илиевска

Ѓоко Ѓорѓески

Копринка Сапунова

Неџати Куртиши

Контролирал: д-р Сања Киковска - Георгиевска

Одобрил: Јордан Трајковски

Скопје, декември 2014 година